

KAČIĆEVA SVEČANOST

Tatjana Gareljčić
Muzej revolucije
Makarska

*U povodu stogodišnjice podizanja spomenika Andriji Kačiću Miošiću
(Makarska, 26. kolovoza 1890. – 26. kolovoza 1990.)*

a sastanku Komisije za obilježavanje povijesnih ličnosti i događaja SO Makarska, od 15. lipnja 1989. dogovoreno je da Muzej revolucije izradi prijedlog Programa spomen-obilježavanja povijesnih događaja i ličnosti za razdoblje od 1990. do 2000. godine. Među datumima koje treba obilježiti Muzej je istaknuo i stogodišnjicu postavljanja spomenika Andriji Kačiću Miošiću kao izuzetne kulturno-političke manifestacije u Hrvatskoj u prošlom stoljeću.

Program je prihvaćen (Glasnik, Makarska, 26. prosinca 1989., br. 10.) i obilježavanje manifestacije ušlo je u program rada Muzeja za 1990. godinu. Planirana je izložba u kolovozu, a tom prigodom izišao bi i prvi broj muzejskog izdanja »Makarsko primorje I« s prilogom o Kačićevoj svečanosti, čiju promociju uskoro očekujemo.

Izložbi je prethodila promocija reprinta prigodne medalje s likom Kačića iz 1890. godine.

Ka realizaciji izložbe krenulo se u suradnji sa SO Makarska (pokrovitelj), franjevačkim samostanima u Makarskoj i Zaostrugu, Regionalnim zavodom za zaštitu spomenika kulture iz Splita, muzejskim, arhivskim i bibliotečnim institucijama diljem Hrvatske, te u suradnji s dr. Franom Glavinom, koji su svi ovisno o angažmanu, pridonijeli kvaliteti ove izložbe.

Postav izložbe uradili su kustos Muzeja revolucije Ivana Kokić i Tatjana Gareljčić. Izložba je popraćena katalogom s uvodnikom dr. F. Glavine. Također, u suradnji sa SO Makarska, štampan je prigodni plakat koji je dostavljen na adrese dvadesetak općina u Hrvatskoj a isto tako i muzejskih institucija.

Svečano otvorenje izložbe bilo je 25. kolovoza u Galeriji »Gojak«. Podno Kačićeve biste nastupio je osamdesetogodišnji guslar Drago Klinac iz Zaostruga – posljednji guslar Primorac. O značenju Kačićeve svečanosti prije sto godina govorili su dr. Frano Glavina i dr. fra Karlo Jurišić. Izložbu je otvorio Tonči Letica – predsjednik SO Makarska. Izložbeni postav koncipiran je u četiri tematske cjeline. Prva tematska cjelina daje kratki povijesni pregled o Makarskom primorju i o plemenu Kačića. Značajni je eksponat originalno rodoslovno stablo primorskih Kačića koje je prema starom hrvatskom predlošku franjevca Pavla Kačića Jakića dao izraditi i ovjeriti u Veneciji sam fra Andrija Kačić Miošić. Danas se ono čuva u Franjevačkom samostanu u Makarskoj.

Druga tematska cjelina posvećena je životu i djelu fra Andrije Kačića Miošića. Eksponati vrijedni pažnje su knjige talijanskih i domaćih autora koji su utjecali na Starca Milovana, kao i »Razgovor ugodni naroda slovinskoga«, drugo izdanje iz 1759. godine te »Korabljica«, prvo izdanje

iz 1760. godine. Ove knjige se inače čuvaju u Franjevačkom samostanu u Zaostrugu.

Treća cjelina ujedno je centralna tema izložbe, a to je Kačićeva svečanost, koja je trajala od 25. do 27. kolovoza 1890. Uvod u ovu cjelinu je kopija članka Stjepana Ivičevića objavljena u »Zori dalmatinskoj« 1846., a donosi prvi objavljeni životopis Andrije Kačića, te pismo Mihovila Pavlinovića Ivičeviću u vezi s obilježavanjem stogodišnjice smrti Kačića. Izložen je i unikatan primjerak knjige fra Ante Lulića »Compedio storico – cronologico di Macarsca...« posuđen iz makarskoga Franjevačkog samostana, a sadrži oglase na latinskom, talijanskom i hrvatskom, u spomen stote obljetnice smrti Kačića, 1860. Izložen je originalni Rendićev nacrt spomenika (Franjevački samostan, Zaostrug) te pismo načelnika I. M. Ševeljevića upućeno konzervatoru Frani Buliću 11. srpnja 1889., u kojemu se traži dozvola za premještanje mletačkog stupa i na njegovo mjesto postavljanje spomenika Kačiću. Na pismu je i pečat »Obćine makarsko-primorske« od prije jednog stoljeća (posuđeno od Regionalnog zavoda, Split). Izložene su originalne pozivnice (Franjevački samostan – Zaostrug) te medalja iz 1890. (Muzej grada Splita). O značenju svečanosti prije sto godina saznajemo preko biografije i portreta uglednih uzvanika, a o kontinuitetu proslave svjedoče nam fotografije načinjene tom prilikom, te članci iz »Narodnog lista«, »Obzora«, »Vienca«, »Katoličke Dalmacije« i drugih.

Četvrta tematska cjelina posvećena je kiparu Ivanu Rendiću, s naglaskom na njegova ostvarenja na makarskom području. Uz izloženu bistu fra Andrije Kačića, tu su reprodukcije biste fra Ivana Despota te njegove nadgrobne ploče, a otkriveni su prilikom posjeta Zaostrugu, 27. kolovoza 1890. Tu je i fotografija s otkrivanja nadgrobnog spomenika don Mihovila Pavlinovića 1908. godine. Također, izložena je fotografija spomenika Kačiću u Zagrebu, iz 1891. godine.

U postavu je i originalna primorska nošnja (Spomen-dom Prvi mornarički odred Podgora) te nošnja primorskog ratnika sa »kićenim krožetom« (FS Makarska), pripašajem, handžarom, mačom »schiavone« (FS Zaostrug) te kuburom (Muzej revolucije, Makarska). Tu je i »maškula«, gusle, Kačićeva lula, habit, križ, molitvenik, tintarnica te dvije slike s prikazom fra Andrije Kačića (FS Zaostrug).

U ulaznom holu mogu se pogledati video-trake s emisijama o Kačiću i Makarskom primorju.

Izložba je trajala do 26. rujna 1990. i omogućeno je da je razgledaju i učenici s makarskog područja i putem nje doznaju dio povijesti Makarskog primorja.

Primljeno: 21. 9. 1990.

Izložba *Kačićeva svečanost*, Galerija Gojak, Makarska, 1990.; snimio: D. Franić, Arhiv Muzeja revolucije Makarska

SUMMARY

The commemoration of Kačić

Tatjana Gareljčić

The Museum of the Revolution in Makarska commemorated the centenary of the erection of a monument to Andrija Kačić Miošić by the promotion of a new coinage of a medallion from 1890 bearing Kačić's portrait, the publication of the monograph *The Littoral of Makarska I*, the organization of an exhibition accompanied by a catalogue and a poster. The exhibition opened in August 1990 in the Gojak Gallery. Its concept has four thematic units, the central one being dedicated to the commemoration of Kačić held a century ago.

POMORSKA BAŠTINA OTOKA HVARA

Marinko Petrić

povodu održavanja međunarodnih novogodišnjih jedriličarskih nadmetanja u Hvaru, Centar za zaštitu kulturne baštine priredio je u svojoj galeriji »Arsenal« izložbu iz pomorske baštine otoka Hvara naslovljenu »More bez vjetra pitomo

je zrcalo«.

Na izložbi je bilo postavljeno osamdesetak eksponata (slika brodova, modela brodova, zavjetnih slika pomoraca te drugih predmeta pomorske ikonografije) posuđenih iz raznih crkvenih i privatnih zbirki otoka. Predmeti su bili grupirani u nekoliko tematskih cjelina, koje su osim kronološkog prikaza brodarstva otoka Hvara od antike do početka 20. stoljeća sugerirale i neke temeljne aspekte ljudskog odnosa spram mora i plovidbe.

Izložba je bila otvorena od 29. prosinca 1990. do 10. siječnja 1991., a pobudila je zanimanje domaće i strane publike. Autori izložbe bili su Marinko Petrić i hvarski umjetnik Nikša Barišić.

Primljeno: 7. 3. 1991.

Marinko Petrić

Detalj s izložbe *More bez vjetra pitomo je zrcalo*

SUMMARY

The maritime heritage of the Island of Hvar

Marinko Petrić

On the occasion of the New Year's sailing boats contest in Hvar, the Centre for the Protection of the Cultural Heritage opened the exhibition under the title *The Sea without Wind Is a Gentle Mirror* in the »Arsenal« Gallery.